

สรุปข้อค้นพบจาก Social Lab #1 (วันที่ 8 ก.ค. 66)

ข้อมูลทั่วไป

- เครือข่ายของผู้เข้าร่วมกระบวนการครั้งที่ 1 (จำนวน 25 คน) ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร (9) / ผู้แทนจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร (1) / สมัชชาการศึกษาสมุทรสาคร (2) / ผู้บริหารสถานศึกษาในสมุทรสาคร (5) / ครูที่สนใจแลกเปลี่ยนจากจังหวัดราชบุรี (1) / อาสาสมัครกระทรวงศึกษาธิการในสมุทรสาคร (1) / ผู้ประกอบการภาคเอกชน (2) / คณะผู้วิจัย (4)
- ข้อมูลหลักที่ใช้ คือ ภารกิจต้นทุนชีวิต (สุริยเดว และคณะ) จากภารกิจโฮมรูมออนไลน์ของนักเรียนจากกลุ่มโรงเรียนนาร่อง
- ใช้กระบวนการกลุ่ม (4 กลุ่ม) เพื่อหาข้อค้นพบจากข้อมูลแล้วนำเสนอร่วมกัน จากนั้นชวนสะท้อนสิ่งที่เกิดเป็นไอดี (Presenting หรือ ปิ้งแว็บ !) รายบุคคลหลังฟังข้อค้นพบของแต่ละกลุ่ม

ข้อค้นพบที่น่าสนใจจากข้อมูล

- พลังตัวตน “ข้อ 4 ฉันทพูดความจริงเสมอถึงแม้ว่าบางครั้ง มันจะทำให้ยาก” อยู่ในเกณฑ์ต่ำ แสดงให้เห็นว่าเด็กไม่กล้าพูดความจริง ซึ่งอาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาอื่น ๆ ตามมา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับ “ข้อ 3 ฉันทกล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อ” และ “ข้อ 13 คุณค่าในตัวตน” ทำให้เด็กไปไม่ถึงจุดหมาย เพราะไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน รวมถึงการสะท้อนถึงมิติทางครอบครัว ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดขึ้น ทั้งนี้พบว่า เด็กมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) มีคะแนนต่ำกว่าทุกกลุ่ม ครูและโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มนี้ อยากรู้ก็ตั้งจุดเริ่มต้นตามพัฒนาการของช่วงวัยควรให้ความสำคัญกับครูผู้ปกครองตั้งแต่วัยอยู่ในระดับชั้น ป.1 (ตั้งแต่ 7 ขวบ) เพราะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ
- พลังครอบครัว “ข้อ 17 ฉันทปรึกษาหารือ และขอคำแนะนำจากผู้ปกครองได้อย่างสบายใจไม่ว่าเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่” มองว่าเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะการที่เด็กมีใครสักคนที่สามารถปรึกษา และได้รับคำแนะนำที่ดี ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และการเรียนรู้โดยรวม แม้ว่าจะมีเศรษฐฐานะที่แตกต่างกันก็ตาม และยังพบว่ากลุ่มที่มีพลังด้านนี้ต่ำ คือ กลุ่มที่อยู่กับพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว และเป็นเด็ก ม.ต้น อาจเป็นเพราะเด็กพูดกับครอบครัวน้อยลงที่บ้านพูดกับเด็กลดลง
- พลังโรงเรียน “ข้อ 24 ฉันทอยู่ในโรงเรียนที่เอาใจใส่ สนับสนุน และช่วยเหลือผู้เรียนได้ดี” มีความน่าสนใจเพราะมีระดับคะแนนที่ดี ซึ่งสามารถความเข้มแข็งของสถานศึกษา เนื่องจากหาครูสนับสนุนในสิ่งที่เด็กสนใจ โดยนำข้อมูลของความสนใจจากภารกิจโฮมรูมออนไลน์มาเป็นต้นทุน จะเป็นเหตุแห่งการพัฒนาที่ดีผ่านมุมมองของ

สถานศึกษาในฐานะผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านนั้น อย่างไรก็ตามพบว่าข้อที่เกี่ยวกับการบ้านและการอ่านหนังสืออย่างเพลิดเพลิน (ข้อ 30 และ 32) กลับได้คะแนนน้อย เนื่องด้วยการบ้านทำให้เด็กเครียด ไม่อยากทำ จนทำให้การอ่านหนังสือไม่ใช่สิ่งสำคัญ โรงเรียนอาจต้องปรับมุมมองในการให้การบ้าน (มีข้อเรียนรู้จากงานวิจัยว่าเด็กไม่ควรทำการบ้านเกิน 15 นาที เพราะจะส่งผลกระทบต่อไม่อยากมาโรงเรียน) นอกจากนี้ “ข้อ 34 ฉันสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสื่อกับครูเป็นประจำ” ซึ่งมีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ไม่ผ่าน สาเหตุน่าจะมาจาก บทบาทของครูในห้องเรียน เช่น ครูมีอำนาจสูงสุดในชั้นเรียน รวมทั้งช่องว่างระหว่างวัยที่มีมุมมอง และการไม่ยอมรับ (แนวคิด ฉันอาบน้ำร้อนมาก่อน) อาจทำให้เกิดประเด็นนี้ขึ้น วิธีการแก้ปัญหา คือ ปรับ mindset ของครู ในการให้ความสำคัญกับการสร้างสถานการณ์ให้เกิดประสบการณ์ร่วม สร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเปิดใจ หา pain point ว่า อะไรทำให้ไม่เปิดใจ แล้วจึงเปิดวงแลกเปลี่ยน มากไปกว่านั้นอาจจำเป็นต้องมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อได้วิธีการแล้วอาจทำ KM เป็นคลังความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนกัน

- พลังเพื่อนและกิจกรรม “ข้อ 35 ฉันมีเพื่อนสนิทที่เป็นแบบอย่างที่ดี และชักนำให้ฉันทำดี” ได้คะแนนในเกณฑ์สูง สะท้อนถึงบทบาทของเพื่อน เราจึงควรใช้เพื่อนชักนำในการทำสิ่งที่ดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายช่วงชั้นพบว่า ม.ปลาย จะมีคะแนนสูงที่สุด ทั้งนี้ใน “ข้อ 38 ฉันร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือประกอบพิธีกรรมเป็นประจำ” เด็ก ม.ปลาย มีสัดส่วนคะแนนในข้อนี้น้อยที่สุด เนื่องจากเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายของตนเองชัดเจนที่สุด
- พลังชุมชน เป็นกลุ่มพลังที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในภาพรวม ทั้งนี้พบว่า “ข้อ 43 ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของคนในชุมชนให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชน” เป็นประเด็นที่น่าตกใจ แสดงให้เห็นว่า เรา (ชุมชน) ไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก ดังนั้น ถ้าเราสามารถเปลี่ยนให้ข้อนี้ให้สูงขึ้น ผ่านกระบวนการเวที หรือมีพื้นที่ในการฟังเสียงของเด็กน่าจะเป็นสิ่งที่ดี เกี่ยวเนื่องไปถึง “ข้อ 45 ฉันร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนเป็นประจำ” ซึ่งน่าจะมาจากบริบทของชุมชนเปลี่ยนไป ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน คนในชุมชนลดลง การรู้จักกันน้อยลง จึงควรส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางด้านนี้เช่นกัน

ไต่เต้าที่เป็นไปได้ในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่

- ขับเคลื่อนพื้นที่เสริมสร้างทัศนคติและทักษะของผู้ปกครอง โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีบุตรหลานในช่วงชั้น ม.1-ม.3 ที่เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อผูกใจลูก และการสร้างสนามพลังบวกในครอบครัว โดยมุ่งเน้นไปยังพื้นที่ส่วนกลาง

ในแต่ละอำเภอ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่สนใจเข้าร่วมได้อย่างอิสระ (รวมถึงการประชุมผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียน ตามข้อเรียกร้องเป็นรายโรงเรียน) ทั้งนี้เป็นการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

- กระบวนการ “วิชาชีพจีบวิชาชอบ” โดยใช้เสียงความต้องการของนักเรียนจากโฮมรูมออนไลน์ มาแสวงหากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีใจ แล้วขับเคลื่อนผ่านพื้นที่การเรียนรู้นอกโรงเรียน ผ่านการจัดการเรื่อง จำนวนวิชาชีพ / วัน เวลา / สถานที่ / ความต่อเนื่อง ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยการอาชีพ/วิทยาลัยชุมชน สามารถเชื่อมโยงในฐานะผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการใช้สถานที่ที่เป็นส่วนกลางในการรวมตัวได้
- การส่งเสริมการตระหนักรู้ด้านประวัติศาสตร์ (รากเหง้าของสมุทรสาคร) ให้เป็นหนึ่งในกลไกการเรียนรู้ของวิชาในระดับท้องถิ่น (มีข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมให้ติดต่อช่อง Point of View เพื่อทำคลิป ณ จุดเริ่มต้น) ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอให้เชื่อมโยงกับบริบทเชิงท่องเที่ยว (อาหาร/สถานที่) เพื่อทำให้เห็นว่าการเข้าใจในประวัติศาสตร์มีประโยชน์ในชีวิตจริงอย่างไร (ความท้าทาย : การหาทุนในการ Kick-off เช่น ทำคลิป และส่งต่อกลไกขับเคลื่อนต่อจากนี้)